

veruit capabelste van de drie, bleef in functie, aangevallen weliswaar in de illegale pers maar steunend op het vertrouwen van de toppen van het bedrijfsleven en geduld door het *Reichskommissariat*, niet ongaarne geduld zelfs, omdat zijn leiding van het economische apparaat leek te waarborgen dat in Nederland ordelijke toestanden zouden heersen en dat het land een aanzienlijke bijdrage zou blijven leveren aan de Duitse oorlogsspanning.

De Nederlandse overheidsorganen die van de departementen hun aanwijzingen ontvingen¹, waren over het algemeen 'goed', met dien verstande dat vooral op de sectoren van het binnenlands bestuur en van politie en justitie talrijke 'foute' elementen naar voren waren geschoven. Van de elf commissarissen der provincies waren zeven 'fout' en dezen lieten zich veelal door 'foute' z.g. bestuursraden (gedeputeerden) terzijde staan. Van de ruim 900 gemeenten die het land telde, hadden 275 een NSB'er als burgemeester – vooral in grote gemeenten waren die NSB'ers aan het hoofd geplaatst en de meesten hunner hadden even 'foute' wethouders naast zich gekregen. 'Fout' waren voorts de vijf procureurs-generaal bij de gerechtshoven, vier van de vijf gewestelijke commandanten der marechaussee en talrijke plaatselijke hoofden van de geüniformeerde politie, welke 'staatspolitie' was gaan heten. Zoals de bezetter het zag, had die Nederlandse overheid geen andere functie dan zorg te dragen voor een stipte uitvoering van alle Duitse eisen. Onwil om de Duitsers verdere diensten te bewijzen greep in '44 evenwel merkbaar om zich heen. Alleen al in de maand juli werden achttien burgemeesters, vijftien wethouders en meer dan honderdtwintig ambtenaren door de *Generalkommissar für Verwaltung und Justiz* ontslagen (onder die honderdtwintig ruim honderd gemeente-ambtenaren uit Friesland die waren onderge-

van Frederiks in illegale kringen verondersteld, dat hij meende zijn positie na de bevrijding te kunnen versterken als hij er op zou kunnen wijzen, dat ook hij had moeten onderduiken. Prof. mr. J. Oranje was, zo berichtte ons in '75 mr. F. R. Mijnlieff, van opinie dat Frederiks ondergedoken was doordat hij (Oranje) in een enige tijd tevoren gevoerd gesprek Frederiks had gezegd dat deze, al zijn goede bedoelingen ten spijt, was 'afgezakt tot een mate van hulpverlening aan de vijand die ver over de schreef ging' en dat een gereede kans bestond (Oranje had de zaak opzettelijk wat aangedikt) dat hij deswege na de oorlog zou worden geëxecuteerd. (brief, 11 juni 1975, van F. R. Mijnlieff)

¹ In augustus '44 splitste Seyss-Inquart van Waterstaat een nieuw departement af: Verkeer en Energie. De NSB'er ir. E. van Dieren werd er secretaris-generaal van. In feite kwam dit departement als gevolg van de 'Dolle Dinsdag'-crisis niet van de grond.